

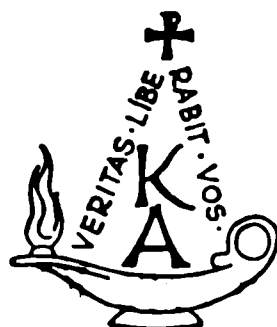
SVATÝ CYPRIÁN

O SMRTI A TRPĚLIVOSTI

SVATÝ CYPRIÁN

O smrti a trpělivosti

Přeložil J. N.

© Czech Translation 1973 Křestanská akademie,

Vytiskly Polygrafické závody PRO, Řím.

ÚVODEM

Svatý Cyprián se narodil v severoafrickém městě Kartágu, kde se stal po svém obrácení na křesťanství i biskupem. Zemřel mučednickou smrtí za Valeriánova pronásledování v roce 258 po Kristu. V době, která byla pro křesťany tak nepříznivá, projevoval velikou statečnost a neohroženost.

Od doby, kdy biskup Cyprián psal svým obcím tyto pastýřské listy, uplynulo sice sedmnáct století, avšak nikdy nepřestaly být čteny po celém křesťanském světě; stále znovu a znovu v nich nacházeli věřící velikou útěchu a posilu ve víře.

Právě když skončilo kruté pronásledování křesťanů za císaře Decia, které stálo život tolika křesťanům, zachvátila Kartágo v roce 252 vlna morové epidemie, jež způsobila paniku a úděl mezi obyvatelstvem. Smrt a její stopy bylo vidět na každém kroku a svatý Cyprián se snažil ve svém spisku *O úmrtnosti (De mortalitate)* vysvětlit, co znamená smrt pro věřícího křesťana.

V roce vzniklo dílko *O dobru trpělivosti (De bono patientiae)*, v němž proti stoickému vychvalování lhostejnosti ke všemu Cyprián klade důraz na trpělivost jako na ctnost typicky křesťanskou. Trpělivost má křesťan společnou s Bohem, od něhož vychází.

Obě dílka vznikla patrně z kázání sv. Cypriána a jsou dokladem jeho výmluvnosti, kterou proslul už v pohanském Kartágu před svým obrácením. V tomto překladu byly vynechány některé části, jež šířeji rozvádějí hlavní myšlenky a často navazují na úzce místní poměry.

Slova světce, který svou víru osvědčil mučednictvím pro Krista, připadají nám dnes příliš tvrdá. Předpokládají s často téměř děsivou přímostí, že to s vírou myslíme zcela vážně. Mnohdy by se nám mohlo zdát, jako by sv. Cyprián bral lidská utrpení na dost lehkou váhu. Z jeho spisů však vyplývá, že za moru, který tehdy tak strašlivě řádl, se dokonale obeznámil s tělesným utrpením. Nikoliv snad proto, že by neznal tíhu lidského utrpení zde na zemi, odvažuje se je označit se svatým Pavlem za něco, co nestojí za to, aby se o tom mluvilo, nýbrž proto, že víra mu praví, že naše pozemské utrpení není nic ve srovnání s budoucí slávou, která je věřícím přislíbena. Neboť víra, která křesťanovi dodává v tísní síly a trpělivosti, » přebohatá v každé strasti «, je především víra ve vzkříšení a poslední soud při druhém příchodu Krista na svět.

Utrpení a smrt chápou křesťané jinak než nevěřící ne snad proto, že by se jim dostalo schopnosti méně je vnímat nebo že by na ně méně doléhaly, nýbrž proto že vědí, že jimi Kristus otvírá nedostatečnosti lidského bytí přístup k slávě, která přesahuje všechnu naši chápavost a očekávání.

KŘEŠŤAN A SMRT

I když většina z vás, nejmilejší bratři, má neochvějnou a velkou víru a zbožné srdce, kterým neotrásla ani nynější obrovská úmrtnost¹, ale spíše jako mocná a pevná skála odraží vítězně bouřlivé nápory světa a dorážející vlny pozemského života a nepodléhá pokušením, nicméně pozoruji, jak někteří v obci buď z malomyslnosti nabo malověrnosti nebo ze svodů světského života, nebo z ženské slabosti, nebo, co je nejhorší, protože se odchýlili od pravdy, už nezaujímají pevný postoj a už neosvědčují božskou a nepřemožitelnou sílu svého srdce. Tyto skutečnosti nemohu nechat bez povšimnutí a pominout je mlčením, nýbrž musím, pokud mi mé slabé síly stačí, energicky bojovat slovy Písma Páně proti lidské zbabělosti a slabosti, aby ten, kdo už začal být člověkem Božím, byl také opravdu hoden Boha a Krista.

Neboť, nejmilejší bratři, ten kdo jako voják slouží Bohu v nebeském táboře a tím vyznává, že v něho doufá, musí poznat sám sebe, musí si uvědomit, kdo je, aby v bouřích a nepohodách světa neklesal na mysli a nepodléhal zmatku. Pán to přece všechno předpověděl, když prozíravými a nabádavými slovy vyučoval a poučoval lid své Církve, když jej na to připravoval a dodával síly, aby mohl snášet všechno,

¹ *Důsledek morové epidemie.*

co jej v budoucnosti potká. Předpověděl, že vypukne válka, že přijde hlad, zemětřesení, že se objeví morové nákazy, a aby nás nezdrtil náhlý strach při takových navštíveních, už předem upozorňoval, že v posledních časech bude soužení neustále vzrůstat ...

Kolik pronásledování snášíme den co den, kolik nebezpečí skličuje naše srdce! A za takových okolností bychom měli toužit po tom, abychom zde na zemi žili uprostřed ďábelských nástrah ještě dlouho, když bychom si spíše měli přát, abychom se co možná nejdříve dostali ke Kristu? Vždyť On sám nás poučuje, když říká: *Ano, skutečně říkám vám: Vy budete plakat a naříkat, svět se však bude radovat. Vy budete sice zarmoucení, ale váš zármutek se obrátí v radost.*²

Kdo by si nepřál být osvobozen od zármutku, kdo by si nechtěl pospíšet, aby co nejdříve se mohl radovat? Kdy se však náš zármutek obrátí v radost, vysvětluje opět sám Pán slovy: *Zase vás uvidím a vaše srdce se bude radovat, a tu vaši radost vám nikdo nevezme.*³

Poněvadž tedy radovat se znamená patřit na Krista, a poněvadž nemůže pro nás existovat žádná radost, když nevidíme Krista, není to známkou duchovní slepoty nebo pošetilsti milovat soužení, trýzeň a slzy tohoto světa, místo abychom raději spěchali do radosti, kterou nám nikdo nemůže odejmout?

Nejmilejší bratři, takto duchovně zaslepení a pošetilí jsme proto, že nám chybí pravá víra, že nejsme zcela přesvědčení, že je pravdivé, co nám přislubuje Bůh, který je přece nanejvýš pravdomluvný a jehož slova platí a jsou závazná pro věřící na věky věků ...

Bůh slibuje nesmrtelnost a život věčný, když se rozloučíš s tímto světem – a ty vůbec o tom pochybuješ? To znamená, že neznáš vůbec Boha, to znamená, že urážíš Krista, učitele

² Jan 16, 20

³ Jan 16, 22

víry, hříchem nevěry, to znamená že příslušíš k Církvi, ale nemáš opravdovou víru, ačkoliv přebýváš v domě víry.

Jaký prospěch nám plyne z odchodu ze světa, ukázal sám Kristus, učitel všeho, co je k naší spáse a našemu prospěchu. Neboť, když byli jeho učedníci zarmouceni, protože jim řekl, že už od nich odejde – že podstoupí smrt – řekl jim: *Kdybyste mě milovali, radovali byste se, že jdu k Otci.*⁴

Těmito slovy nám chtěl zřejmě ukázat, že bychom neměli truchlit, ale spíše se radovat, když lidé, které milujeme, odcházejí ze světa. To má na paměti svatý apoštol Pavel, který píše ve svém listu: *Vždyť pro mne život je Kristus a smrt zisk,*⁵ a za největší zisk považuje, že už nebude v zajetí léček tohoto světa, že už nebude strhován žádným hříchem a žádostí těla, ale když vytržen z tísnivých úzkostí a chřtánu úkladného ďábla bude moci spěchat na Kristovo zavolání do radosti věčné spásy.

Někteří křesťané se jaksi nemohou smířit se skutečností, že nemoc, která nyní tak zuří, zachvacuje nejen pohany, ale i křesťany. Jako by křesťan se stal věřícím jen proto, aby byl ušetřen doteku zla, aby pozemský život prožíval ve štěstí a nikoliv spíše proto, aby po smrti, až zde na zemi vytrpí všechna protivenství, vešel do věčné radosti.

Některé křesťany zaráží, že jsme smrtelní jako ostatní lidé. Proč bychom však neměli mít na tomto světě některé věci společné s ostatními lidmi, když s nimi máme podle zákona prvního narození společné toto tělo? Pokud žijeme zde na světě, jsme s celým lidským pokolením spojeni stejným tělem a jen duchovně se od nich lišíme. Dokud tedy to, co podléhá rozkladu, nepřestane podléhat rozkladu, dokud smrtelné neobdrží nesmrtelnost a dokud nás Duch nedovede k Bohu Otci, do té doby budou nám všechna protivenství tělesného života společná s celým lidským rodem.

⁴ Jan 14, 28

⁵ Fil 1, 21

Když na příklad přijde neúrodný rok, nikdo není ušetřen hladu. Když město napadne nepřítel, všem občanům obleženého města hrozí nebezpečí, že budou pobiti nebo zajati. Když z bezmračné oblohy stále nechce pršet, pak všichni stejně trpí žízní a suchem. Když loď ztroskotá na skalním útesu, postihne ztroskotání bez výjimky všechny lidi, kteří jsou na palubě. Proto také budeme trpět očními chorobami, proto nás budou postihovat horečnaté záchvaty a slabosti údů právě tak jako ostatní lidi, pokud společně s nimi budeme nosit toto tělo zde na tomto světě.

Ba, právě naopak, když si křesťan uvědomí, pod jakou podmínkou, za jakého předpokladu dospěl k víře, pak mu ovšem bude jasné, že tu na světě musí trpět ještě více než ostatní lidé, poněvadž více než ostatní musí zápasit s pokušeními ďábla. Písmo svaté na to upozorňuje nabádavými slovy: *Synu můj, chceš-li vstoupit do služby Boží, stůj pevně ve spravedlnosti a bázni a buď připraven že budeš zkoušen.*⁶ A opět: *Cokoli na tebe dolehne, přijmi, v bolesti buď statečný a ve své tísní měj trpělivost, neboť v ohni bývá zkoušeno zlato a stříbro, lidé pak milí (Bohu) ve výhni tísně.*⁷

Spravedliví vždy projevovali tuto trpělivost, apoštolové podle příkazu Páně vždy učili: nereptat v neštěstí, nýbrž vzít statečně a trpělivě na sebe vše, co nás může zde na světě potkat. Naproti tomu židovský národ vyvolával vždy pohoršení tím, že proti Bohu příliš často reptal, jak svědčí Hospodin v knize Numeri: *Zaneseš Áronův prut zpátky před zákon, aby byl schován na (výstražné) znamení buřičům, aby přestali reptat, abych nebyl obtěžován a omi nezemřeli.*⁸

Nesmíme, bratři nejmilejší, v neštěstí reptat, nýbrž musíme všechno, co přijde, snášet statečně a trpělivě. Vždyť stojí psáno: *Bože, mou obětí je zdrcený duch, Bože, nepohrdneš*

⁶ Sir 2, 1

⁷ Sir 2, 4

⁸ Nm 17, 10

*srdcem zkroušeným a pokořeným!*⁹ Také v Deuteronomiu napomíná Duch svatý skrze Mojžíše: *Hospodin, tvůj Bůh, sešle na tebe soužení a dá ti hladovět, aby tě zkoušel a zvěděl, co je v tvém srdci, zda budeš zachovávat jeho příkazy, či nikoliv.*¹⁰ A opět: *Hospodin, váš Bůh, vás zkouší, aby zvěděl, zda milujete Hospodina, svého Boha, opravdu celým srdcem a celou duší.*¹¹...

Na to vše by tě měla připravit tvá bohabojnost a tvá víra. Ať už jsi přišel o majetek, ať už tvé tělo postihly trvalé a trýznivé nemoci, ať už ti zemřela manželka, děti nebo milovaní přátelé, nesmí to pro tebe znamenat otřes, nýbrž jen boj; nemá to křesťanovu víru oslabit nebo zlomit, nýbrž spíše osvědčit v protivenství jeho statečnost. Neboť všemi útrapami nynějších zel nutno pohrdat v důvěře v budoucí dobra. Bez boje není vítězství ...

Takto se vyslovuje i svatý Pavel, který podstoupil ztroskotání na moři, bičování a mnohá těžká tělesná muka. Praví, že v protivenství nemá pocit, že trpí, nýbrž že je třiben a že se může tím lépe osvědčit, čím těžším utrpením bude navštěvován. *Byl mi dán, říká, do těla osten, posel to satanův, aby mě bil do tváře. To proto, aby se mě nezmocňovala pýcha. Kvůli tomu jsem třikrát prosil Pána, aby mě to nechalo na pokoji. Ale On mi řekl: » Stačí ti moje milost, protože síla se tím zjeví projevů ve slabosti.*«¹²

Když tedy přijde nemoc a slabost nebo se objeví a začne zuřit nějaký záhubný mor, zdokonaluje se naše síla a naše víra, jestliže v pokušení vítězně obstojí, dostane korunu, jak stojí psáno: *Nádoby hrnčířské se osvědčují v peci, lidi spravedlivé zkouší utrpení.*¹³ Rozdíl mezi námi a ostatními lidmi, kteří

⁹ Žl 50, 19

¹⁰ Dt 8, 2

¹¹ Dt 13, 4

¹² 2 Kor 12, 7

¹³ Sir 27, 5

neznají Boha, je tedy v tom, že oni v neštěstí hořekují a reptají, kdežto nás neštěstí neodvrací od pravé ctnosti a pravé víry, nýbrž nás utrpením podrobuje zkoušce ...

Při nynějším hromadném umírání podléhají mnozí z našich spoluvěřících smrti, to znamená, mnozí z našich spoluvěřících jsou osvobozováni od světa. Toto hromadné umírání znamená pro Židy, pohany a nepřátele Kristovy těžkou ránu, služebníkům Božím je však východiskem a bránou ke spáse.

Poněvadž nyní umírají bez rozdílu lidé nespravedliví i spravedliví, není to ještě pro vás dostatečný důvod, abyste věřili, že špatné i dobré lidi postihuje stejná záhuba. Spravedliví jsou odvoláváni k obcerstvení, nespravedliví jsou uchvacováni k potrestání. Věřící takto velmi rychle dosáhnou ochrany a útočiště, nevěřící trestu. Slepí jsme, nejmilejší bratři, a nevďeční k dobrotivému Bohu, vůbec nepoznáváme, co nám vlastně dává ...

Strach před smrtí při tomto hromadném umírání vlažné zapaluje, drží na uzdě lidi volnějších mravů, nečinné pobízí k činnosti, odpadlíky přihání k návratu do Církve, pohany přivádí k víře, staré věřící volá k odpočinku a nové, početnější a silnější vojsko shromažďuje k bitvě, aby, dojde-li k střetnutí, bojovalo beze strachu před smrtí.

Jak je pak významné, nejmilejší bratři, jak je důležité a potřebné, že tento mor, který vypadá tak strašně a zhoubně, prověřuje spravedlnost každého jednotlivce a podrobuje lidská srdce zkoušce, zda zdraví posluhují nemocným, zda se příbuzní navzájem upřímně milují, zda páni mají slitování se svými trpícími služebníky, zda se lékaři neobracejí zády k nemocným, kteří je žádají o pomoc, zda zpuční krotí svou prudkost, zda lakomci tlumí svou stálou nenasytnou touhu po penězích alespoň ze strachu před smrtí, zda pyšní sklánějí svou šíji, zda se bezbožní mírní ve své opovážlivosti ...

Nesmíme zapomenout na to, že podle slov, která nám Pán přikázal denně se modlit, je pro nás rozhodující vůle Boží a nikoliv vůle naše. Jak je plné rozporů, jak je zvrácené,

že se sice modlíme, aby se stala vůle Boží, když nás ale Bůh volá a odvolává z tohoto světa, nechceme ihned poslechnout příkazu Jeho vůle! Zpěčujeme se, vzpouzíme se a plní smutku a hoře se necháváme vést před Boží tvář jako zpuční služebníci, odcházejíce z tohoto světa jen proto, že musíme, pod nátlakem, nikoliv s ochotnou poslušností. A pak chceme, aby nás Ten, k němuž tak neradi jdeme, vyznamenal nebeskými odměnami? Proč se tedy modlíme a snažně prosíme, aby k nám přišlo království nebeské, když nám pozemský žalář přináší radost? Proč prosíme a v často opakovaných modlitbách vyjadřujeme přání, aby brzo přišel den království Božího, když více toužíme a přejeme si zde na zemi sloužit ďáblu než kralovat s Kristem? ...

Jak často i mně samému, nejmenšímu a poslednímu, bylo zjeveno, jak často a určitě mi bylo od Boha přikázáno, abych neustále dosvědčoval a veřejně hlásal, že nesmíme truchlit pro naše bratry, když je Pán odvolá a osvobodí od tohoto světa. Víme přece, že nepropadají nicotě, nýbrž že jdou jen napřed, že nás svou smrtí jen předcházejí; že smíme sice po nich tesknit, jako teskníme, když naši drazí odejdou z domova a cestují po souši i po moři, nesmíme však nad nimi hořekovat a nemáme se oblékat ve smutek; vždyť oni se tam právě odívají v roucho bílé.

Víme, že nesmíme dávat příležitost pohanům, aby nám zcela právem mohli vytýkat, že my ty, kteří podle našeho tvrzení žijí u Boha, oplakáváme jako mrtvé a ztracené a že víru, kterou hlásáme slovem, neosvědčujeme a nepotvrzujeme také srdcem a skutkem. Jsme pokrytci v naší naději a v naší víře, když to, co říkáme, vypadá jen jako předstírané, vymyšlené, vylhané. K ničemu není statečnost, vystavovaná na odiv slovy, když činy prozrazují, že není opravdová.

Také apoštol Pavel neschvaluje a kárá, když se někteří křesťané oddávají smutku pro smrt svých blízkých: *Nechceme vás však, bratři, nechat v nevědomosti o těch, kteří už zemřeli. Nesmíte pro ně truchlit tak, jak to dělají ostatní, kteří nic nevědí o naději. Protože věříme, že Ježíš umřel i vstal z mrtvých, věříme*

*také, že s Ježíšem Bůh přivede i ty, kdo zesnuli ve spojení s ním.*¹⁴ Jen ti, praví, jsou smutní při smrti svých drahých, kteří nemají naděje. My však, kteří žijeme v naději, věříme v Boha a pevně spoléháme na to, že Kristus pro nás trpěl a vstal z mrtvých, my, kteří zůstáváme v Kristu a skrze Něho a v Něm vstaneme z mrtvých, proč se vzpíráme, když se máme rozloučit se životem na tomto světě nebo proč truchlíme a hořekujeme nad úmrtím našich drahých, jako by byli ztraceni? Sám Kristus, náš Pán a Bůh, napomíná a praví: *Já jsem vzkříšení a život. Kdo věří ve mne, i kdyby umřel, bude živ, a žádný, kdo žije a věří ve mne, neumře navěky.*¹⁵ Jestliže věříme v Krista, musíme také důvěřovat jeho slovům a příslibům, a ježto nezemřeme navěky, spěchejme v radostné jistotě ke Kristu, s nímž máme věčně žít a kralovat!

Teprve když zemřeme, vstoupíme smrtí do nesmrtelnosti. Věčného života dosáhneme teprve tehdy, až nám bude přisouzeno odejít z tohoto světa. Když se nám skončí pozemská životní dráha, naše smrt není odchodem do nicoty, nýbrž jen přechodem, překročením prahu věčnosti.

Kdo by nespěchal do lepšího? Kdo by si nepřál být co nejdříve proměněn a přetvořen podle podoby Kristovy a nádhery nebeské milosti, jak hlásá apoštol Pavel: *Vždyť my máme svou vlast v nebi, odkud s touhou očekáváme jako spasitele Pána Ježíše Krista. On přemění naše ubohé tělo, aby nabylo stejné podoby jako jeho tělo oslavené.*¹⁶ Že se tak stane, příslibuje také Kristus Pán, když prosí Otce, abychom směli být u Něho a s Ním ve věčných příbytcích a mohli se radovat v nebeském království. Praví: *Otče, chci, aby tam, kde jsem já, byli se mnou i ti, které jsi mi dal, aby viděli mou slávu, kterou jsi mi dal, protože jsi mě miloval už před stvořením světa.*¹⁷

¹⁴ 2 Thes 4, 13

¹⁵ Jan 11, 25-26

¹⁶ Fil 3, 20-21

¹⁷ Jan 17, 24

Kdo chce dosáhnout slávy nebeského království, ten nesmí truchlit a naříkat, nýbrž podle zaslíbení Pána a podle své víry v pravdu musí spíše nad smrtí, touto cestou a přemístěním ze světa do věčnosti, projevovat jen radost ...

KŘEŠŤAN A TRPĚLIVOST

Nejmilejší bratři, ... jako služebníci a ctitelé Boží projevujeme v duchovní poslušnosti trpělivost, které nás učí sám Bůh! Vždyť tuto ctnost máme společnou s Bohem. On je zdrojem, z něhož prýští trpělivost, od Něho má počátek její sláva a vznešenost. Svůj počátek a svou velikost má trpělivost v Bohu. Toho, co je milé Bohu, musí si vysoce vážit i člověk. Skutečnost, že tuto ctnost miluje božská vznešenost, je nejlepším doporučením i pro nás. Je-li Bůh náš Pán a Otec, usilujme rovněž o trpělivost našeho Pána a zároveň našeho Otce; neboť služebníci musí být poslušni a děti se nesmějí ukázat nehodnými svého otce.

Jak velikou a vznešenou trpělivost projevuje Bůh, že trpělivě snáší pohanské chrámy, modly z hlíny a svatokrádežné obřady stanovené lidmi k potupě jeho velebnosti a cti,¹⁸ když způsobuje, že pro všechny bez rozdílu, pro dobré i pro zlé, se rodí den a vychází slunce a když napojuje zemi vláhou nevyjímá nikoho ze svého dobrodiní, dává déšť ve stejné míře jak spravedlivým, tak i nespravedlivým!

Vidíme, jak Boží trpělivost, která se rozdává všem stejně bez rozdílu, dává pokyn, aby se střídala roční období, sloužily

¹⁸ Sv. Cyprián oslovuje křesťanskou obec žijící uprostřed zcela pohanského města Kartága.

živly, vály větry, prameny vylévaly své vody, pole přinášela hojnou úrodu obilí, vinice hroznů, sady ovoce, aby lesy se odívaly v listí a louky rozkvétaly ku prospěchu vinných i nevinných, zbožných i bezbožných, vděčných i nevděčných.

A ačkoliv je Bůh roztrpčován častými, ba ustavičnými urážkami lidí, ovládá svou nevoli a čeká trpělivě na den odplaty, stanovený úradkem Božím; a v trpělivosti setrvává raději ještě dlouhou dobu, snášeje dobrotivě urážky a odkládaje odplatu, aby zloba, v níž člověk tak dlouho pokračoval, mohla přece jen přestat, aby se člověk nakonec obrátil k Bohu, jenž sám praví: *Nechci smrt hříšníka. Chci, aby se obrátil a byl živ.*¹⁹...

Spasitelný příkaz našeho Pána a Mistra zní: *Kdo vytrvá až do konce, bude spasen.*²⁰ A na jiném místě praví: *Vytrváte-li v mém slovu, budete opravdu mými učedníky. Poznáte pravdu, a pravda z vás udělá lidi svobodné.*²¹

Nejmilejší bratři, musíme být trpělivi a vytrvat, abychom my, jimž byla dána naděje na pravdu a svobodu, mohli také dospět k skutečné pravdě a svobodě. Vždyť už okolnost, že jsme křesťané, je věcí víry a naděje. Aby však víra a naděje mohly přinést ovoce, je zapotřebí trpělivosti. Neboť my neusilujeme o slávu nynější, pozemskou, nýbrž o slávu budoucí, jak připomíná apoštol Pavel slovy: *Naše spása je přece předmětem naděje. Je-li však předmět naděje vidět, není to už naděje. Nemůže totiž někdo nadějí toužit po tom, co už má před sebou! Ale doufáme-li v něco, co ještě nevidíme, čekáme na to s vytrvalostí.*²²

Trpělivé očekávání je nutné, abychom to, co jsme začali, dovedli také ke konci a abychom od Boha obdrželi to, v co doufáme a věříme. Tak učí tentýž apoštol i na jiném místě.

¹⁹ Ez 33, 11

²⁰ Mt 10, 22

²¹ Jan 8, 31-32

²² Řím 8, 24-25

Připomíná spravedlivým a těm, kteří štědře dávají bližním ze svého majetku a tak si ukládají poklady v nebi, že mají být také trpěliví. Praví: *Když prokazujeme dobro, nesmíme propadnout únavě. Dokud tedy máme ještě čas, prokazujeme všem lidem dobro, ale zvláště těm, kdo vtrou patří s námi do stejné rodiny.*²³ Napomíná, ať nikdo v konání dobra neochabuje z netrpělivosti, ať se nikdo nenechá zdržet nebo přemoci pokušením, aby se zastavil uprostřed cesty k důstojnosti a slávě, aby nepřišlo nazmar to, čeho už křesťan dosáhl, když by to, co začal, nedokončil. Vždyť stojí psáno: *Drž pevně, co máš, aby ti nikdo nevzal tvou korunu.*²⁴

Poutem bratrství, základem míru, bezpečnou kotvou jednoty je láska, která je mocnější než naděje a víra, která převyšuje nejen dobré skutky, nýbrž i mučednictví, která bude s námi navěky trvat v nebeském království. Odejmi však lásce trpělivost, zůstane osamocena a nebude mít dlouhého trvání, vezmi lásce schopnost trpělivě snášet a čekat, zbavíš ji kořenů a síly, aby dále žila. Proto také apoštol, když mluvil o lásce, postavil jí po bok vytrvalost a trpělivost. *Láska, praví, je shovívavá, dobrosrdečná, láska nezávidí, láska se nevychloubá, nenadýmá, nedělá co se nepatří, nemyslí jen a jen na sebe, nerozčiluje se, zapomíná, když jí někdo ublíží, má zármutek, když se dělá něco špatného, ale raduje se, když lidé žijí podle pravdy. Všecko omlouvá, všemu věří, nikdy nad nikým nezoufá, všecko vydrží.*²⁵ Ukazuje, že láska jen proto je tak vytrvalá, že dovede všechno snášet. A na jiném místě praví: *Snášejte se navzájem v lásce a horlivě se snažte zachovávat jednotu ve smýšlení, že budete spojeni v pokojném soužití.*²⁶ Vysvětluje, že jednotu a mír je možno zachovat jen tehdy jestliže křesťané se budou k sobě navzájem chovat snášenlivě a tak pomocí trpělivosti uchovají bez úhony svazek svornosti.

²³ Gal 6, 9-10

²⁴ Zjev 3, 11

²⁵ 1 Kor 13, 4-7

²⁶ Ef 4, 2

Avšak i při různých nemocech a tělesných utrpeních, jimiž je lidstvo neustále sužováno, je naléhavě nutná trpělivost. Neboť při prvním přestoupení přikázání Božího v ráji ztratili lidé odolnost těla i jeho nesmrtelnost. K smrti se přidružila tělesná slabost a poněvadž není možno opět nabýt tělesné odolnosti, aniž by se získala také nesmrtelnost, tato naše tělesná křehkost a mdloba naléhavě vyžaduje, abychom s ní neustále zápasili a bojovali. A tento zápas a boj lze podstupovat a vydržet jen s pomocí trpělivosti.

Bůh nás zkouší, podrobuje všelijakým pokušením a nej-různějším utrpením, ať už je to ztráta majetku, zlé nemoci nebo smrt našich drahých. A právě tu se projevuje největší rozdíl mezi nespravedlivými a spravedlivými. Nespravedlivý je v neštěstí netrpělivý, nařiká a rouhá se, kdežto spravedlivý se pro svou trpělivost skvěle osvědčuje, jak stojí psáno: *Vydrž v soužení a měj trpělivost ve své tísní, neboť v ohni zkoušeno bývá zlato a stříbro, lidé pak Bohu milí ve výhni tísně.*²⁷

Přidržíme se proto, nejmilejší bratři, pevně a svědomitě trpělivosti, skrze níž můžeme zůstat v Kristu a spolu s Kristem dojít k Bohu! Trpělivost je bohatá a mnohostranná, není uzavřená v úzkých hranicích nebo odkázána na malý obvod působnosti. Daleko sahají účinky trpělivosti a její plnost a její bohatství prýští sice z jediného zdroje, avšak přetékajícími potoky zavlažuje mnoho cest ke slávě.

Při všem našem jednání nic nemůže dospět ke zdárnému konci, jestliže mu nebude pomáhat trpělivost. Právě trpělivost nás Bohu doporučuje uchovává. Ona je to, která uti-šuje hněv, krotí jazyk, ovládá myšlení, chrání mír, řídí vý-chovu, láme prudkost žádostivosti. Ona potlačuje násilnost pýchy, zháší oheň nepřátelství, klade meze moci bohatých, mírní nouzi chudých, chrání panenskou nevinnost, vdovám střeží cudnost, manželům nerozlučitelnou lásku. Trpělivost způsobuje, že jsme pokorní ve štěstí, stateční v neštěstí, mírní

²⁷ Sir 2, 4

vůči křivdě a přikopí. Ona učí ihned odpouštět chybujícím, když se však sami proviníme, dlouho a naléhavě prosit o odpuštění. Ona přemáhá pokušení, snáší pronásledování, přivádí utrpení a mučednictví k šťastnému konci. Ona neochvějně upevňuje základy naší víry, ona mocně napomáhá růstu naší naděje. Ona řídí naše chování a jednání, takže jsme s to následovat Krista, kráčejíce ve stopách Jeho trpělivosti. Působením této trpělivosti zůstáváme dětmi Božími, napodobujeme tak trpělivost Otce.